

TIEDOTE

Pääministeri Matti Vanhanen ja keskustan eduskuntaryhmä ovat vaatineet Yleisradiolta täsmennyksiä väitteisiin, joita esitettiin YLE TV2:n Silminnäkö-ohjelmassa Matin talot maanantaina 28.9.09. Ohjelma käsitteli keskustalähtöisen Nuorisosäätiön toimintaa. Keskusta on vaatinut lisätietoja yleisen edun ja pääministerin oikeusturvan takaamiseksi.

Kuten olemme jo aiemmin todenneet, ohjelma oli normaalia tutkivaa journalismia ajankohtaisesta aiheesta. Sen ajankohta, alkusyksy, oli päätetty jo keväällä. Silloin ei ollut tiedossa, että vaalirahakeskusteluun tulee runsaasti uusia paljastuksia, ja että hallitus antaa asiasta tiedonannon. Tiedonannon ajankohta kerrottiin vasta, kun ohjelman ulostulopäivämäärä oli päätetty. Emme voi poliittisista tarkoituksenmukaisuussyistä pantata tai siirtää ohjelmia sillä perusteella, missä päätöksentekovaiheessa milloinkin ollaan.

Lähdesuoja on vapaan tiedonvälityksen yksi kulmakivi. Sen turvin tiedotusvälineet voivat paljastaa yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita silloin, kun tiedon antaja ei syystä tai toisesta voi kertoa tietojaan julkisesti. Länsimaissa kansalaisen on voitava kertoa tiedotusvälineille yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista myös nimettömästi. Tiedotusvälineen tehtävä on arvioida lähteen luotettavuus. Niin on menetelty tässäkin tapauksessa. YLE Ajankohtaisjournalismi luottaa lähteeseen.

Lähdesuojan tarkoituksena on tukea vapaan tiedonvälityksen yhtä perustehtävää, joka on vallanpitäjien toimien tutkinta ja seuraaminen. Taloudellisista ja poliittisista painostuksesta riippumaton vapaa tiedonvälitys on puolestaan demokratian edellytys.

Lähdesuojan voi tietyissä tilanteissa murtaa oikeudenkäyntimenettelyssä. Tiedotusväline ei voi luopua lupaamastaan lähdesuojasta minkäänlaisen painostuksen alla.

Kun toimittaja löytää yhteiskunnallisesti merkittävää aineistoa, tiedon merkityksen ja luotettavuuden arvioinnin jälkeen asia pitää pystyä julkistamaan. Jos emme toimisi näin, olisimme itse murentamassa omaa riippumattomuuttamme. Lähdesuoja on toimittajalle olennainen työkalu. Sen tylsyttäminen vain siksi, että asia liittyy poliittisen eliitin huippuun, ei ole mahdollista. Ajoitustakaan eivät saa ulkopuoliset määritellä.

On kysytty ja yleisen edun nimissä vaadittu meitä kertomaan mistä rakennustarvikkeesta Vanhasen tapauksessa on kyse. Harkinnan jälkeen, lähdesuojaa murtamatta voimme kertoa lisätietona seuraavaa:

Kyse on korkealaatuisesta erikoishöylätystä puutavarasta, ei aiemmin puheena olleesta tuppeensahatusta puutavaraerästä. Tavarahan hinta oli huomattava, toisin sanoen se ylitti työpäällikön hyväksymisvaltuudet. Työpäällikkö vastasi rakennusliikkeessä useista työmaista yhtä aikaa, mm. osasta niiden materiaalihankintoja. Jo maksuun lähtenyt – ja työpäällikön hyväksymä – lasku palautettiin reskontrasta takaisin. Laskuun piti saada ylemmän portaan hyväksyntä. Kun siinä vaiheessa paljastui, mille työmaalle tavara oli menossa, lasku meni ylemmässä portaassa läpi.

Tavara oli tarkoitettu eri kohteeseen mitä laskussa oli yksilöity. Tapahtumien todellista kulkua vastaamattoman laskun hyväksyminen saattaisi asianosaiset vaikeaan asemaan. Harva kansalainen haluaa vuosien jälkeen itseään ja uraansa alttiiksi tällaisessa, toki kansalaisrohkeutta vaativassa asiassa.

Lopuksi korostamme, että ohjelman päätarkoitus ei ollut kertoa lautakuormasta. Sen päätarkoitus oli avata mekanismi, jolla asuntoja on rakennutettu. Tämä oli yksi asiaan liittyvä yksityiskohta, joskin yhteiskunnallisesti merkittävä. Olisi kaikille helpompaa, jos ikävistä asioista ei tarvitsisi kertoa. Mutta silloin emme elä vapaassa demokratiassa.